

Oulun kaupungin kirjallisuusdiplomi – lukion tehtävät

Lukion kirjallisuusdiplomiin luetaan 16 kirjaa. Kirjoja voi valita luettavaksi lukion kirjallisuusdiplomilistalta. Suoritustapa sovitaan opettajan kanssa. Suoritus voi tapahtua vapaamuotoisesti keskustelemalla tai tekemällä tehtäviä. Jokaisen teoksen erillinen testaaminen ei ole tarpeellista, vaan testaaminen voi tapahtua esimerkiksi 3–6 teoksen erissä. Tällöinkin opettaja voi halutessaan kysyä vain yhdestä tai muutamasta teoksesta.

Kirjallisuusdiplomin suorittamisesta saa kurssimerkinnän Wilmaan ja se arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Kirjallisuusdiplomin suorittaminen huomioidaan diplomilla, joka jaetaan lukuvuoden päättöjuhlassa.

Kirjalistat, suoritusohjeet ja vinkkejä tehtäviksi löytyvät Kirjastoreitti-sivuilta:

<https://www.ouka.fi/oulu/kirjastoreitti/lukion-kirjallisuusdiplomi>

Kokonaistehtävät

Mikäli haluat julkaista kirjallisuusdiplomin suorittamisen aikana tehtyä materiaalia Kirjastoreitti-sivuilla www.kirjastoreitti.fi, ota yhteyttä elina.kauppila@ouka.fi.

1. Kirjallisuusdiplomin voi suorittaa lukemalla vaaditut kirjat ja keskustelemalla vapaamuotoisesti opettajan kanssa lukemistaan kirjoista. Keskustelu voi tapahtua myös ryhmässä, esimerkiksi kirjallisuuspiirissä.
2. Pidä lukupäiväkirjaa kirjallisuusdiplomin suorittamisesta. Voit tehdä lukupäiväkirjan haluamallasi tavalla. Voit esimerkiksi hyödyntää sovelluksia, esim. Padlet tai Photostory.
3. Perusta kirjallisuusblogi, jossa kerrot kirjallisuusdiplomin suorittamisesta ja lukemistasi kirjoista. Keksi blogille nimi ja suunnittele ulkoasu. Jos blogisi on julkinen, se voidaan linkittää Kirjastoreitti-sivuille.
4. Voit myös tehdä kirjoista tai lukukokemuksistasi vlogin. Keksi nimi ja suunnittele ulkoasu. Halutessasi materiaaliasi voidaan julkaista.
5. Tee lukemistasi kirjoista kirjatrilereita. Käytä halumiasi sovelluksia. Halutessasi voit julkaista trailereita Kirjastoreitti-sivuilla.
6. Pidä kirjavinkkaus ryhmällesi. Valitse lukemistasi 16 kirjasta esimerkiksi kuusi kirjaa. Kerro kirjoista lukemaan houkuttelevalla tavalla, mutta älä kerro loppuratkaisuja. Voit tehdä vinkkauksen myös sähköiseen muotoon.

Kirjan henkilöt

7. Laadi dialogi eli vuoropuhelu, jossa teoksen kaksi henkilöä keskustelevat loppuratkaisun jälkeen. Keskustelun aiheiden tulee liittyä teoksen tapahtumiin.
8. Poimi henkilöistä stereotyyppiset roolit (esim. sankari, konna, pelastaja, ratkaisija). Miten kirjailija on vahvistanut henkilöiden kaavamaisuutta (ulkoasu/toiminta/kieli tms.)?
9. Olet toimittaja, joka on tekemässä haastattelua jostakin kirjan henkilöstä. Kirjoita haastattelukysymykset ja vastaukset vuoropuheluna. Otsikoi lehtijuttusi. Voit myös liittää juttuun kuvia kuvateksteineen.
10. Listaa ne ristiriidat ja ongelmat, joita teoksen pää- ja sivuhenkilöt elämässään kohtaavat. Lisäksi kirjoita lyhyesti, miten nämä henkilöt ovat kyenneet ongelmansa ratkaisemaan.
11. Laadi kirjasta henkilösuhdekaavio eli sosiogrammi, johon merkitset keskelle päähenkilön/-henkilöt ja ympärille tärkeimmät sivuhenkilöt. Henkilöiden välisten suhteiden luonnehtimiseen voit käyttää myös erilaisia symboleja, kuten nuolia, salamoita tai sydämiä.

Kirjan juoni ja tapahtumat

12. Poimi lukemisen aikana teoksesta kohtia, jotka ovat mielestäsi kielellisesti/sisällöllisesti/symbolisesti/temaattisesti merkityksellisiä. Voit kirjoittaa näistä lyhyen esseen tai keskustella opettajan kanssa.
13. Kirjoita referaatti kirjan tapahtumista. Kerro myös tarinan loppuratkaisu. Voit myös tehdä sähköisen esityksen haluamallasi sovelluksella. Lue miten hyvä tarina rakentuu: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/07/11/kirjallisuuden-keinoja-ja-tulkintaa>
14. Piirrä juonikäyrä teoksen tapahtumien kulusta. Merkitse käyrälle tärkeimmät tapahtumat ja käännekohdat ja selosta niitä lyhyesti. Voit myös piirtää tapahtumia.
15. Kirjoita sanomalehti uutinen jostakin kirjan tapahtumasta tai asiasta. Kirjoita uutistyyliin ja kirjakielellä. Muista uutisen rakenne (=tärkein asia ensin, taustat sitten) ja uutiskysymykset (mitä, missä, milloin, kuka, mitkä syyt ja seuraukset). Otsikoi iskevästi.
16. Poimi kirjasta kohtia, jotka toimivat ennakoitina tai takaumina. Mikä niiden merkitys on kertomuksen etenemisen kannalta? Minkälaisia ratkaisuja kirjailija on käyttänyt (esim. unet, muistelu, ajankohdan mainitseminen)?
17. Ota kantaa lukemasi kirjan juoneen ja sen tapahtumiin. Voit olla samaa tai eri mieltä kirjassa esitetyistä asioista. Perustele kantasi. Kirjoita tai kerro.

Kirja ja kirjailija tai elokuva

18. Kirjoita 1-2 sivun esseen lukukokemuksestasi ja kuvaile kirjan keskeisiä teemoja. Voit tehdä tehtävän myös katsomastasi elokuvasta.
19. Kirjoita essee, jossa kuvailet teoksen kieltä, tyyliä ja rakennetta. Kaunokirjallisuuden tyyleistä löydät vinkkejä täältä: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/07/11/teksti-tyyli-ja-konteksti>
20. Pyrkiikö kirjailija vaikuttamaan lukijaan jollain tavoin? Millaisia tekstuaalisia tai visuaalisia vaikuttamisen keinoja kirjassa on käytetty? Pohdi tätä ja kirjoita siitä. Lue miten tekstejä arvioidaan vaikuttamisen näkökulmasta: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/07/11/tekstit-ja-vaikuttaminen>
21. Kirjoita kirjasta arvostelu. Sisällytä arvosteluusi faktat (kirjan nimi, laji ja ilmestymisvuosi). Muista arvostelun rakenne: johdanto, yleisarvio, esittely, poimintoja ja havaintoja yksityis-kohdista, arviointia/mielipide, merkityksen pohdintaa tai vertailua vastaaviin teoksiin, kirjailijan aiempiin teoksiin tai mahdolliseen kirjasta tehtyyn elokuvaan. Jaksota tekstisi. Voit kirjoittaa arvostelun myös elokuvasta.
22. Mille aikakaudelle ja mihin paikkaan ja millaiseen kulttuuriin tarina sijoittuu? Pohdi näiden kontekstien vaikutusta tarinaan ja sen kieleen. Kirjoita tai kerro havainnoistasi. Voit tehdä tehtävän myös katsomastasi elokuvasta.
23. Tee esittely lukemasi kirjan kirjoittajasta. Etsi tietoa hänestä ja hänen tuotannostaan. Kirjoita yhtenäinen teksti omin sanoin ja merkitse näkyviin lähteet, joista tiedot ovat peräisin. Tietoa löydät mm. täältä: <http://www.kirjasampo.fi/>

Runotehtävät

24. Luonnehdi lukemaasi runoteosta kokonaisuudessaan, eli sen aiheita, kieltä ja tyyliä sekä sanomaa.
25. Tee tarkempi analyysi vähintään kolmesta valitsemastasi teoksen runosta. (Kuka on runon minä? Onko runo kertova vai kuvaava? Mikä on runon aihe/miljöö/teema? Onko kyseessä perinteinen vai moderni runo? Onko kyseessä kuvaruno? Millaisia vertauskuvia runo käyttää? jne.) Vertaile runoja keskenään.
26. Mikä kirjan runoissa puhutteli, kosketti, herätti ajatuksia ja kuulosti erityiseltä? Poimi runoista esimerkkejä mm. kuvailmauksista ja -kielestä, riimittelystä tai säejaosta.
27. Kuvita lukemasi kirjan runo tai runoja. Voit myös käyttää haluamaasi sovellusta.
28. Tee lukemasi runokirjan runosta digiruno. Toteutustavan ja sovelluksen voit valita vapaasti.

Tehtävät tietokirjoista

29. Lue tietokirja ja pohdi sen sisältöä. Miten faktateksti eroaa fiktiosta ja mistä sen tunnistat? Kirjoita tai kerro.
30. Pohdi onko kirjan tieto luotettavaa ja onko kirjan kirjoittaja asiantuntija? Perustele mielipiteesi ja kirjoita tai kerro niistä.
31. Pohdi tietokirjan sisältöä kriittisesti. Yritetäänkö sillä vaikuttaa mielipiteisiisi? Kirjoita tai kerro havainnoistasi ja mielipiteistäsi.

Sarjakuvatehtävät

32. Pohdi kuvan ja tekstin suhdetta sarjakuvateoksessa, miten ne toimivat yhteen? Kerro tai kirjoita.
33. Pohdi miten sarjakuvateoksen juoni ja piirrostyylit sopivat yhteen. Millaisia keinoja ja tyylejä teoksen tekijä/tekijät ovat käyttäneet? Kerro tai kirjoita.
34. Kirjoita oma arviosi sarjakuvateoksesta. Mitä pidit kuvituksesta, entä tekstistä? Voit myös tutustua sarjakuvantekijän muuhun tuotantoon ja verrata teoksia keskenään.

Luovat tehtävät

35. Tee kuvakollaasi, jonka avulla esittelet kirjan päähenkilöä, hänen kotiaan ja muuta ympäristöä sekä henkilökohtaisia tavaroitaan. Käytä lehtikuvia, joihin kirjoitat sopivat kuvatekstit.
36. Tee kirjasta mainos, elokuvajuliste tai traileri. Voit tehdä paperille tai käyttää haluamaasi sovellusta.
37. Suunnittele ja toteuta kuva tai kuvia, jotka sopisivat lukemasi kirjan kuvitukseksi. Kirjoita kuviin selostavat kuvatekstit. Voit myös käyttää lainauksia eli sitaatteja kirjasta.
38. Laadi runo tai laulu lukemastasi teoksesta tai yksittäisestä tarinasta.
39. Laadi sarjakuva jostakin teoksen tapahtumaketjusta. Ruutuja voi olla viidestä kahdeksaan. Käytä sarjakuvan kieltä ja kerrontaa (erilaiset puhekuplat, teksti kuvan alle, tehosteäännet yms.) Liitä mukaan kirjan sivunumerot, joilta sarjakuvaksi muunnettu kohta löytyy tai selosta tilanne. Voit myös käyttää sarjakuvan tekemiseen jotain sovellusta.
40. Etsi oma diplomitehtävä ja sovi sen tekemisestä opettajan kanssa.